

СПРАВА «ЛЯХ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF LYAKH v. UKRAINE)

(Заява № 53099/19)

Стислий виклад рішення від 04 травня 2023 року

У лютому 2017 року відповідно до Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 року (далі – Гаазька конвенція) заявник подав до органів державної влади України заяву про повернення двох його синів з України, де вони проживали зі своєю бабою, до Держави Ізраїль, де вони проживали до грудня 2013 року. У вересні 2017 року головне територіальне управління юстиції у Хмельницькій області (далі – Управління юстиції), діючи від імені заявника, подало позов до Хмельницького міськрайонного суду, який у грудні 2017 року відмовив у задоволенні позовної заяви, посилаючись на статті 12 і 13 Гаазької конвенції, в яких наведені підстави для відмови у поверненні дитини до місця її постійного проживання. Апеляційна та касаційна скарги, подані заявником на це рішення, були залишені без задоволення Апеляційним судом Хмельницької області у квітні 2018 року та Верховним Судом у червні 2019 року. Суди вирішили, що дітей не можна було вважати такими, які були незаконно переміщені чи утримувалися в Україні, де вони проживали більше трьох років за згодою своїх батьків і де вони повністю адаптувалися, і повернення їх до Держави Ізраїль суперечило б їхнім найкращим інтересам. Суди посилалися на пояснення дітей, на висновок психолога та письмові пояснення матері дітей, а також взяли до уваги докази, які свідчили, що діти проживали в задовільних матеріально-побутових умовах. Згідно з твердженнями заявника він зміг зустрітися з дітьми лише у липні 2016 року, після чого був змушений повернутися до Держави Ізраїль, а його подальшим спробам бачитися з ними перешкоджала їхня баба, з якою проживали сини заявника. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтями 6 і 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з тим, що органи державної влади України безпідставно затягнули розгляд його заяви про повернення дітей до Держави Ізраїль та не забезпечили його возз'єднання з дітьми. Європейський суд вирішив розглянути скарги заявника виключно за статтею 8 Конвенції. Розглянувши скаргу заявника стосовно результатів провадження на національному рівні, Європейський суд зазначив, що відповідні судові рішення були належним чином умотивовані та ґрунтувалися на переконливих і достатніх підставах. Національні суди провели всебічне дослідження відповідних обставин, враховували найкращі інтереси дітей і належним чином співвіднесли їх з іншими відповідними інтересами. Європейський суд відхилив скаргу заявника на результат провадження на національному рівні як явно необґрунтовану відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції. Стосовно скарги заявника на тривалість провадження Європейський суд зазначив, що провадження на національному рівні щодо повернення синів заявника

тривало понад два роки у судах трьох інстанцій і супроводжувалося затримками, відповідальність за які, головним чином, несли органи державної влади. Зокрема, головному територіальному управлінню юстиції у Хмельницькій області знадобилося близько семи місяців, щоб ініціювати провадження, а у Верховному Суді відбулась затримка приблизно в один рік, що сприяло значному перевищенню шеститижневого терміну, встановленого статтею 11 Гаазької конвенції для провадження цього виду. Також Європейський суд відзначив, що попри часткове сприяння заявника загальній тривалості провадження внаслідок подачі процесуальних клопотань та скарг, його дії не призвели до значних затримок і немає доказів, що він зловживав своїми процесуальними правами. З огляду на наведені міркування Європейський суд зробив висновок, що органи державної влади не розглянули справу оперативно, та констатував порушення статті 8 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Оголошує прийнятною скаргу за статтею 8 Конвенції щодо тривалості національного провадження за Гаазькою конвенцією, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції;
3. Постановляє, що: упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 3 000 (три тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу; (а) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у роз- мірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».